



DE JAARLIJKSE HERDENKINGEN VAN 5 APRIL 1943 IN MORTSEL



Cine Exclusief - Herdenking op stadsplein van Mortsel, 2023

Cine.exclusief - 80 ste herdenking van 5 april 1943 in Mortsel 2023

Sinds de eerste jaren na de bevrijding (1944) houdt Mortsel herdenkingen op de begraafplaats van Mortsel-Dorp, met een eucharistieviering en een plechtigheid aan het erepark. Daar worden dan bloemen neergelegd, houdt de burgemeester een toespraak en is er muziek en zang.

Wat gebeurde er op 5 april 1943?

Op 5 april 1943 bombardeerden Amerikaanse vliegtuigen Mortsel. Ze wilden de Duitse Erlafabriek vernielen. Maar slechts enkele van de 600 bommen troffen doel. Er vielen 936 doden, bijna allemaal burgers. Honderden woningen en vier scholen waren door de bommen van de kaart geveegd. Meer dan 250 kinderen kwamen om in wat de geschiedenis inging als het dodelijkste bombardement in de Benelux.

Door de langzaam afnemende belangstelling – alleen het college en enkele belangstellenden kwamen nog naar de plechtigheid- wordt in de jaren negentig zelfs overwogen om er helemaal mee op te houden.

Jaarlijkse herdenkingen

Begin de jaren 2000 komt er een kentering. Een groep vrijwilligers wil samen met het nieuwe stadsbestuur de jaarlijkse herdenkingen in ere herstellen. Om de vijf jaar -i.p.v. om de tien- komt er een grote herdenking. Het stramien van de jaarlijkse herdenkingen blijft ongeveer hetzelfde: er is een eucharistieviering, er worden toespraken gehouden door de aanwezige hoogwaardigheidsbekleders: burgemeester, ambassadeurs of ministers. Een historisch moment in 2010 toen voor de eerste keer een Amerikaanse ambassadeur aanwezig was.

Verhalen en gedichten worden voorgelezen, afgewisseld door muziek. De verhalen wisselen van jaar tot jaar. Meestal zijn het verhalen uit het boek 'Tranen over Mortsel', ofwel nieuwe verhalen of gedichten die we op onze site publiceren. Kransen worden neergelegd en bloemen aan de kruisjes, op de achtergrond een klankband met de namen van de slachtoffers. Zo'n 200 tot 300 mensen wonen die plechtigheden bij. Aanwezigen zijn onder andere de nog schaarse getuigen en overlevenden, nabestaanden en vrienden van slachtoffers en mensen die interesse hebben in 5april1943. Plus de 'VIP's', afgevaardigden van burgerlijke en militaire overheden, stadsbestuur ook van andere steden en gemeenten, oud-strijdersverenigingen, Rode Kruis enz.

In 2004 krijgt Mortsel eindelijk een officiële erkenning voor het oorlogsleed: 'Erediploma van plaats slachtoffer van oorlogsfeiten 1940 – 1945' met een bijpassend herinneringslint.

Grote herdenkingen

De grote herdenkingen om de vijf jaar krijgen een speciaal karakter met tal van activiteiten gespreid over meerdere dagen. Er wordt een beroep gedaan op het grote publiek bij verschillende manifestaties en voorstellingen. Dat kunnen herdenkingsconcerten zijn, evocaties met beeld, voordracht, zang en muziek of tentoonstellingen en lezingen. Er is een speciaal werk voor koor en orkest gecreëerd: 'Triptiek voor 5 april' (Guy Cuyvers) en een toneelvoorstelling 'Mortsel 5443' (Alex Van haecke). Er zijn kunstroutes en historische wandeltochten langs de herdenkingspanelen en de 7 levensgrote foto's van het bombardement verspreid over de stad. Getuigen vertellen hun verhalen aan schoolkinderen. In 2008 is dat op een bijzonder manier gebeurd: 200 jongeren tekenen de verhalen op van 200 laatste getuigen en die

verhalen vormen de basis voor het boek 'Tranen over Mortsel' van Pieter Serrien.

Naast de officiële plechtigheid op de begraafplaats is er om de vijf jaar een ingetogen moment op het stadsplein op de dag en het uur van het bombardement 5 april omstreeks 15.30. Het luchtalarm gaat dan af, de kerkklokken luiden, het verkeer valt stil en er is een minuut stilte. Dat moment krijgt bij elke grote herdenking een andere invulling. In 2003 werden 936 witte bloemen neergelegd aan het monument op het gemeenteplein. In 2013 stonden 936 lege stoelen symbolisch op het stadsplein. In 2018 was er het project 'geef hen een plaats in je hart': de Mortselers mochten een persoonlijk aandenken steken in 936 herinneringsdoosjes voor elk slachtoffer. Nadien zijn die definitief verankerd in een herinneringswand.

2023 was het voorlopige hoogtepunt met 936 vrijwilligers die met een witte paraplu een grote witte wolk vormden op het stadsplein.

vzw 5april1943

In 2018 is de vzw 5april1943 opgericht met als doel de herdenkingen in ere te houden, de getroffen families te vertegenwoordigen en op de website [www.5april1943](http://www.5april1943.be) alle gegevens over het bombardement te publiceren. De voorbije jaren is het besef gegroeid dat het bombardement een blijvende plaats heeft veroverd in het collectieve geheugen van Mortsel. Intussen zijn door alle activiteiten en de ruchtbaarheid die eraan gegeven is, duizenden mensen in contact gebracht met de bijzondere betekenis van 5 april 1943. Door kinderen en jongeren te betrekken is een overdracht mogelijk gemaakt van de oudste generatie naar de jongste.



INZENDER

Marc Van de Looverbosch
vzw 5 april 1943
<http://5april1943.be/vzw/>



LOCATIE

Lepelstraat 1
2640 Mortsel



PERIODE

Jaarlijks, op en rond 5 april. Bij de grote herdenkingen om de vijf jaar zijn er activiteiten gespreid over meerdere dagen rond 5 april



THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken



TREFWOORD

[#ritueel](#)



PERSISTENTE URL

<http://ichdata.be/ARK:80717/11215cc3-5e0c-4c46-99ad-46a61978d069>